

Драган Хамовић

ПУН КРУГ ПОВЕЉЕ

Ако бих некоме неуком или површном покушао представити место и улогу књижевних листова и часописа у књижевном времену и простору, послужио бих се поредбеном сликом тржнице, или можда негдашњег „корзоа” и дојучерашње „штрафте”, или пак народног сабора о празницима. И у књижевном часопису многи се окупе, покажу се и одмере према другима, установе кога и чега има новог. Нису им права ни довољна замена интернет форуми, портали, блогови и назови-друштвене мреже, који трпају у себе све и свашта – а могу да нестану у часу, кликом, без трага (што неретко и заслужују). Часописи имају свештени дигнитет књиге и чуда штампе и не прхну у ништа искључењем струје. Часописи не горе. И протеком времена говоре још и више него у часу појаве.

Шта нам говори *Повеља* после четрдесет година? (Слично сам питање поставио и пре десет година, у уводнику чији је наслов крио понту: „После тридесет година или савладавати време”.)

У доскорашњој књижевној средини без традиције – а традиција је ослонац и оријентир – појава часописа дословно је значила долазак живе књижевности „у наш мали град”. Часопис *Повеља*, наследивши бујни и бурни лист *Октобар* (а памтећи предратни, гимназијски *Освић*), значио је отворени простор и могућност размене, као и, разуме се, мамац и подстицај. За све овдашње, краљевачке, књижевне почетнике значио је увођење у посао. Прву пробу. И не само прву пробу, него и накнадну проверу.

Часопис је средиште и стециште. Што је живљи и покретљивији – тим боље, али да притом остане поуздано решето вредности, актуелних и у настајању. Свој динамизам, али и издржљивост, *Повеља* је била по-

казала у невољно време краја прошлог века – када су многи часописи преконоћ нестајали или посустајали – али и спремност да се разграва онда када су велике невоље наводно прошле. Књижевни часопис постајао је полако књижевни комплет, вишеделна сладокусачка понуда. *Повеља* расте у издавачки знак, пре свега за поезију, данас (неслучајно) потиснуту. (*Повеља* је одавно мера по своме ликовно-графичком стандарду. Зато се може без много кога, али без професора Драгана Пешића – боље је не покушавати.)

Добро је бити на први поглед привлачан, али је неопходно, према мери актера и околности, остваривати и извешан, довољно јасан ангажман. Пратити, али и покретати ствари, без (олакх) компромиса у односу на књижевне разлоге и, нарочито, без „коректности” – онакве каква се данас из сфера моћи октроише као подмукли намет слободи и правди, књижевној и људској.

Некада су, на почецима, иза *Повеље*, већином, стајали правоверни културни кадрови, а сада је, одавно, праве књижевни аутори чија се имена лако препознају у књижевном простору, а који су, опет, прве библиографске јединице у *Повељи* и убележили. Ако их *Повеља* није баш подигла, онда их је макар увела у књижевно поље и потом пратила на путу. А одавно је *Повеља* реални центар – изван децентрираног центра свих наших центара.

У речницима симбола, поред осталог, каже се да број четрдесет означава завршетак циклуса. А када се испуни један круг, креће нови, у свој ширини обухвата и неизвесности.